

tilstrækkelig. På de tidligere stadier af sagens gang er der netop ikke indgået nogen juridisk forpligtelse, men kun ført uforbindende forhandlinger, og en nægtelse af at godkende resultatet af de førte forhandlinger pådrager derfor ikke den danske stat noget ansvar overfor vedkommende fremmede lande. Rigsdagen kan således ikke bringes i nogen tvangssituation, og de forhandlinger, der er ført med fremmede lande, foregriber ikke rigsdagens stilling til forhandlingernes resultat.

47. Fra et reelt politisk synspunkt kan det dog være, at de førte forhandlinger har engageret den danske regering, således at en nægtelse af at godkende forhandlingernes resultat vil virke ugunstigt ind på Danmarks almindelige udenrigspolitiske omdømme, og at rigsdagen derfor faktisk vil føle, at dens stilling til sagen ikke kan tages ganske frit. Ikke mindst vil dette gælde, når de førte forhandlinger er mundet ud i, at et internationalt organ har vedtaget en resolution med den danske regerings tilslutning. Uanset, at en sådan resolution normalt kun har karakteren af en henstilling til regeringerne, vil den dog politisk lægge et vist bånd på den danske regerings og rigsdags handlefrihed. Dette førte i rigsdags-samlingen 1950—51 til, at Bertel Dahlgaard m. fl. i folketinget fremsatte forslag til beslutning om, „at ingen regeringshandling, der indbærer mulighed for at øve indflydelse på Danmarks statsretlige forhold, bør foretages, uden at den er godkendt ved beslutning af rigsdagen“. (Folket. forh. 1950—51, sp. 1450—85). Forslaget henvistes til et udvalg, der senere i sin beretning udtalte, at man ikke havde kunnet nå til enighed om forslaget indhold, men var enedes om, at det i forslaget omhandlede spørgsmål burde optages til overvejelse i forfatningskommissionen. (Till. B. sp. 2331).

48. Under forslaget's behandling i folketinget var der i alt væsentligt enighed om, at der efter almindelige parlamentariske grundsætninger kan påhvile regeringen en pligt til at sikre sig rigsdagens tilslutning til vidtrækkende udenrigspolitiske beslutninger. Fra regeringens og flere af ordførernes side blev det imidlertid gjort gældende, at det ville være vanskeligt at udtrykke denne grundsætning i en almindelig, bindende regel.

49. Det vigtigste synspunkt, der kan belyse denne vanskelighed, skal kort anføres i tilslutning til bemærkningerne ovenfor i afsnit 5. Forhandlinger med fremmede regeringer kræver, at de instruktioner, der gives de danske forhandlere, holdes hemmelige. Hvis instruktionerne på forhånd kendes af den anden part, mister de danske forhandlere enhver mulighed for at opnå mere end det absolutte minimum, og forhandlingerne tjener da ikke noget fornuftigt formål. En forudgående rigsdagsforhandling om instruktionernes indhold vil derfor være uhensigtsmæssig. Den udvej, som grundloven åbner, for at drøfte sagen i lukkede rigsdagsmøder, giver ikke fornøden sikkerhed mod indiskretioner, og stemmer iøvrigt ikke med dansk parlamentarisk tradition. Regeringen må derfor på grundlag af hver enkelt sags beskaffenhed kunne afgøre, hvornår tiden er inde til at forelægge den for rigsdagen. At give en generel regel herom i grundloven synes næppe muligt uden at påføre regeringen uforholdsmæssige vanskeligheder i dens varetagelse af landets udenrigspolitiske interesser. Såvidt vides findes der da heller ikke i nogen fremmed forfatning regler af denne art.

50. Det udenrigspolitiske nævn er i sin tid netop oprettet for at gøre det muligt for regeringen under fortrolige former at rådføre sig med rigsdagens partier om vigtige udenrigspolitiske spørgsmål. Der kunne være spørgsmål om at optage en bestemmelse i grundloven, sigtende til at forpligte regeringen til at benytte denne fremgangsmåde, der ikke hidtil har været fastlagt i bindende regler. Selv en sådan bestemmelse måtte dog være ret vag, da det formentlig er ugørligt at udforme et aldeles præcist, kortfattet kriterium for, hvilke sager der bør forhandles i nævnet, og på hvilket tidspunkt. En sådan regel kunne eventuelt udformes således: